176. MEKTUP

١٧٦ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالسَّبْعُونَ وَالْمِائَةُ اِلَى الْمُلاَّ مُحَمَّدٍ صِدِّيقٍ فِى بَيَانِ اَنَّ حِفْظَ الْاَوْقَاتِ مِنْ ضَرُورِيَّاتِ هَذَا الطَّرِيقِ ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلاَمٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى اِعْلَمْ اَنَّ مِنْ حُسْنِ اِسْلاَمِ الْمَرْءِ اشْتِغَالُهُ بِمَا يَعْنِيهِ وَاِعْرَاضُهُ عَمَّا لاَ يَعْنِيهِ فَلاَ بُدَّ مِنْ حِفْظِ الْاَوْقَاتِ لِئَلاَّ تَتْلُفَ فِى اُمُورٍ لاَ طَائِلَ فِيهَا يَنْبَغِى اَنْ تَعْتَقِدَ اَنَّ اِنْشَادَ الشِّعْرِ وَحِكَايَةَ الْقَصَصِ نَصِيبُ الْاَعْدَاءِ وَاَنْ تَشْتَغِلَ بِالسُّكُوتِ وَحِفْظِ نِسْبَةِ الْبَاطِنِ وَاجْتِمَاعُ الْاَصْحَابِ فِى هَذَا الطَّرِيقِ اِنَّمَا هُوَ لِجَمْعِيَّةِ الْبَاطِنِ لاَ لِتَشْتِيتِ الْخَاطِرِ وَلِهَذَا اخْتَارُوا الْخَلْطَةَ عَلَى الْخَلْوَةِ وَطَلَبُوا الْجَمْعِيَّةَ مِنَ الْاِجْتِمَاعِ وَمَتَى كَانَ الْاِجْتِمَاعُ سَبَبًا لِلتَّفْرِقَةِ يَلْزَمُ التَّحَاشِى مِنْهُ وَالتَّبَاعُدُ عَنْهُ وَكُلُّ شَيْءٍ يَجْتَمِعُ مَعَ الْاِجْتِمَاعِ فَهُوَ مُبَارَكٌ وَاِلاَّ فَمَشْؤُمٌ وَغَيْرُ مُبَارَكٍ وَيَنْبَغِى لِلسَّالِكِ اَنْ يَعِيشَ عَلَى وَجْهٍ تَحْصُلُ الْجَمْعِيَّةُ لِلطَّالِبِينَ فِى صُحْبَتِهِ لاَ اَنَّهُ يُلْقِيهِمْ وَيَرْمِيهِمْ اِلَى التَّفْرِقَةِ وَيَنْبَغِى اَنْ يُقَلِّبَ اَيْضًا أَوْرَاقَ نَفْسِهِ وَاَنْ يُبَدِّلَ الْكَلاَمَ بِالسُّكُوتِ اَلْوَقْتُ لَيْسَ وَقْتَ الْمُشَاعَرَةِ وَلاَحِينَ الْمُحَاوَرَةِ ﴿ع﴾: **وَمَا الْوَقْتُ وَقْتَ الدَّرْسِ اَوْ بَحْثِ كَشْفٍ وَكَشَّافٍ** * وَالسَّلاَمُ .

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Molla Muhammed Sıddîk'a yazılmış olup vakitleri değerlendirmenin bu yolun zarûrî işlerinden olduğunu açıklamaktadır.

Hamd Allah içindir.

Selam O'nun seçtiği kulları üzerine olsun.

"Kişinin, kendisini ilgilendiren işlerle ilgilenmesi ve mâlâya'nîden yüz çevirmesi Müslümanlığının güzelliğindendir."[337] O halde, anlamsız boş işlerin arasında telef olup gitmemen için mutlaka vakitlerini değerlendirmelisin. Şiir okumanın ve hikayeler anlatmanın düşmanların nasibi olduğuna inanmalı sükût ile ve bâtının nisbetini korumakla meşgul olmalısın.

Bu yolda dostların bir araya gelmesi dikkati dağıtmak için değil, bâtının cem'iyyeti[338] içindir. Bu sebepledir ki halvet yerine insanlara karışmayı tercih etmişler cem'iyyeti de toplulukta aramışlardır. Eğer bir topluluk, bâtının tefrikasına sebep oluyorsa ondan sakınmalı ve uzaklaşmalıdır. Bâtının ictimâsı ile bir arada olan her şey mübarektir; olmayan ise uğursuz ve bereketsizdir.

Sâlik o şekilde yaşamalıdır ki, sohbetindeki tâlipler için cem'iyyet hasıl olmalı, onları tefrikaya bırakmamalı ve atmamalıdır. Nefsinin sayfalarını da çevirmelidir[339] ve sözü sükut ile değiştirmelidir.

Vakit karşılıklı şiirler okumak ve uzun nutuklar çekme vakti değildir.

"Vakit ne ders vakti ne de Keşf ve Keşşâf okuma vaktidir!" (Şiir).

Vesselâm.

KELİME ANLAMI

176. < اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالسَّبْعُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz yetmiş altıncı mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الْمُلَّا مُحَمَّد صِدِّيق **Molla Muhammed Sıddık'a** *(Ne hakkındadır?)* فِي بَيَانِ **Şunun beyanındadır ki;** اَنَّ حِفْظَ الْاَوْقَاتِ **Vakitleri muhafaza etmek** مِنْ ضَرُورِيَّاتِ هٰذَا الطَّرِيقِ **Bu yolun gereklerindendir** >

---

337 Burada bir hadis-i şerife telmih vardır. Hadis için bkz., C. 1, Mektup, 73'teki ilgili dipnot.

338 Cem'iyyet: Sâlikin bütün endişelerini Allah'a teveccüh noktasında toplaması ve mâsivâyı bırakıp sadece O'nunla meşgul olması hâli. "Sâlikin *mahv* mertebesine ulaşıp kendisinden ve çevresindekilerden habersiz kalması hâli" şeklinde de tanımlanan cem'iyyetin karşıtı *tefrika*dır. Tefrika gönülde çeşitli endişelerin bulunması ve dikkatin dağılması hâline denir. (TDV İslâm Ansiklopedisi, VII/331)

339 Kötü ahlakı iyisi ile değiştirmekten kinayedir. Bkz. Mektûbât'ın kenarında bulunan hâşiye.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd, Allah'a وَسَلاَمٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Selam, seçtiği kullarına olsun اعْلَمْ Bilesin ki; اَنَّ مِنْ حُسْنِ اِسْلاَمِ الْمَرْءِ Kişinin, İslamı'nın güzelliğindendir *(Ne?)* اشْتِغَالُهُ بِمَا يَعْنِيهِ Kendisine fayda veren şeyle uğraşması وَاِعْرَاضُهُ Ve yüz çevirmesi *(Neden?)* عَمَّا لاَيَعْنِيهِ Kendisine fayda vermeyen şeyden فَلاَ بُدَّ مِنْ حِفْظِ الْاَوْقَاتِ Öyleyse vakitleri korumak, değerlendirmek gerekir *(Niçin?)* لِئَلاَّ تَتْلَفَ Zâyi olmasınlar diye *(Nerede?)* فِى اُمُورٍ لاَ طَائِلَ فِيهَا Kendisinde fayda olmayan işlerde يَنْبَغِى اَنْ تَعْتَقِدَ İnanman gerekir ki; اَنَّ اِنْشَادَ الشِّعْرِ Şiir söylemek وَحِكَايَةَ الْقِصَصِ Hikaye anlatmak نَصِيبُ الْاَعْدَاءِ Düşmanların nasibidir *(Daha ne gerekir?)* وَاَنْ تَشْتَغِلَ Ve meşgul olman gerekir *(Ne ile?)* بِالسُّكُوتِ Sessiz kalmakla وَحِفْظِ نِسْبَةِ الْبَاطِنِ Ve bâtının nispetini korumakla وَاجْتِمَاعُ الْاَصْحَابِ Arkadaşların bir araya gelmesi *(Nerede?)* فِى هَذَا الطَّرِيقِ Bu yolda (arkadaşların bir araya gelmesi) اِنَّمَا هُوَ O sadece لِجَمْعِيَّةِ الْبَاطِنِ Bâtının cem'iyyeti içindir لاَ لِتَشْتِيتِ الْخَاطِرِ Yoksa zihni dağıtmak için değildir وَلِهَذَا اخْتَارُوا Bu sebeple tercih etmişlerdir *(Neyi?)* اَلْخَلْطَةَ İnsanlara karışmayı *(Neye tercih etmişlerdir?)* عَلَى الْخَلْوَةِ Yalnızlığa وَطَلَبُوا الْجَمْعِيَّةَ Ve cem'iyyeti aramışlardır *(Nerede?)* مِنَ الْاِجْتِمَاعِ Bir araya gelmekte وَمَتَى كَانَ الْاِجْتِمَاعُ سَبَبًا Ve ne zaman bir araya gelmek sebep olursa *(Neye?)* لِلتَّفْرِقَةِ (Bâtının) dağınıklığına يَلْزَمُ (O zaman) gerekir *(Ne?)* اَلتَّحَاشِى مِنْهُ Bir araya gelmekten sakınmak *(Daha?)* وَالتَّبَاعُدُ عَنْهُ Ve ondan uzaklaşmak وَكُلُّ شَيْءٍ Ve her şey ki; يَجْتَمِعُ Birleşiyor, uyuşuyor *(Ne ile?)* مَعَ الْاِجْتِمَاعِ Bir araya gelmekle فَهُوَ مُبَارَكٌ (İşte) o bereketlidir وَاِلاَّ Yoksa uğursuz فَمَشْؤُمٌ وَغَيْرُ مُبَارَكٍ Ve bereketsizdir وَيَنْبَغِى لِلسَّالِكِ Sâlike gerekir *(Ne?)* اَنْ يَعِيشَ Yaşaması *(Nasıl?)* عَلَى وَجْهٍ Öyle bir halde ki; تَحْصُلُ الْجَمْعِيَّةُ Cem'iyyet husûle gelmeli *(Kim için?)* لِلطَّالِبِينَ Talebeler için *(Nerede?)* فِى صُحْبَتِهِ Onunla beraberlikte لاَ اَنَّهُ يُلْقِيهِمْ وَيَرْمِيهِمْ Yoksa beraberlik onları itip, atmamalı *(Nereye?)* اِلَى التَّفْرِقَةِ (Bâtının) dağınıklığına وَيَنْبَغِى Ve gerekir *(Ne?)* اَنْ يُقَلِّبَ اَيْضًا Çevirmek de *(Neyi?)* أَوْرَاقَ نَفْسِهِ Nefsinin sayfalarını (yani kötü ahlakı, iyi ahlaka çevirmelidir) وَاَنْ يُبَدِّلَ Ve değiştirmelidir *(Neyi?)* اَلْكَلاَمَ Konuşmayı *(Ne ile?)* بِالسُّكُوتِ Sessizlikle لَيْسَ الْوَقْتُ Vakit وَقْتَ الْمُشَاعَرَةِ Şiir söyleşme vakti değildir وَلاَحِينَ الْمُحَاوَرَةِ Konuşma zamanı da

اَوْ Ders vakti وَقْتَ الدَّرْسِ (Ne değildir?) Vakit değildir وَمَا الْوَقْتُ Mısra: (ع) değildir بَحْثِ كَشْفِ وَ كَشَّافِ Veya Keşf ile Keşşaf (isimli kitaplar) dan bahsetme vakti değildir وَالسَّلاَمُ Selamlar.

